

ВИХОВАННЯ ЕМПАТІЇ ЯК НЕОБХІДНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСОБИСТОСТІ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ-БАКАЛАВРА

Виховання емпатії як необхідної складової особистості медичної сестри-бакалавра-головна мета введення в вищих медичних закладах наукової дисципліни "Психологія спілкування"

Воспитание эмпатии как необходимой составляющей личности медицинской сестры - бакалавра – главная цель введение у высших медицинских учреждениях научной дисциплины «Психология общения»

Education empathy as necessary making person of the medical sister - bachelor - overall objective introduction for maximum medical establishments of scientific discipline "Communicative psychology "

Спілкування – важлива духовна потреба людини як суспільної істоти, форма психічного взаєморозвитку людей у процесі спільної життєдіяльності. Головним засобом спілкування між людьми є мова. Саме мова здатна розкрити, розбудити талант мислення і талант діяння-праці.

Спілкування ґрунтується на духовному контакті співрозмовників. Засвоюючи рідну мову в родинному спілкуванні, молоде покоління стає носієм національного духу: засобами мови формується національна психологія, характери, світогляд, свідомість і самосвідомість.

Наше майбутнє очікує і вимагає від нас формування неповторності і творчої активності кожної молодої людини, яка починає знаходити своє місце як в особистому, так і в суспільному житті. Час вимагає комплексних рішень, активного творчого підходу до вирішення складних життєвих ситуацій.

Саме цій меті слугує введення у вищих медичних закладах освіти навчальної дисципліни "Психологія спілкування". Вона покликана сприяти розширенню кола знань майбутніх фахівців про людську особистість, підвищенню їхньої психологічної культури, допомогти глибше усвідомити свої якості як суб'єкта професійної діяльності, забезпечити формування системи медико-психологічних умінь, на яких ґрунтується професійна діяльність медичної сестри - бакалавра.

Знання основних закономірностей психології спілкування дозволяє медичній сестрі-бакалавру психологічно аналізувати діагностичний і лікувальні процеси, враховувати індивідуальні особливості особистості хворого, його психічний стан.

Висока медична культура і професіоналізм майбутньої медичної сестри-бакалавра, уміле спілкування, деонтологічна підготовка значною мірою визначається рівнем психологічної освіти як в теоретичному, так і в практичному контексті.

Ідентифікація являє собою такий спосіб пізнання людини людиною, при якому уявлення про внутрішній стан співрозмовника будується на основі намагання поставити себе на його місце.

При ідентифікації проходить уподібнення себе своєму співрозмовнику. В результаті ідентифікації засвоюються норми, цінності та установки, поведінка, смаки та звички тих людей, яких ми сприймаємо.

Ефективною формою ідентифікації є емпатія. Якщо при ідентифікації стан іншої людини визначається на основі раціональної інтерпретації, то при емпатії такою основою є співпереживання, співчуття, співучасть. Емпатією називають здатність відчувати, бачити. Виділяти і реагувати на почуття та переживання інших, це вміння поставити себе на місце іншого. Здатність людини до довірливої емоційної реакції на переживання інших людей.

Емпатія сприяє збалансованості міжособистісних відносин. Вона робить поведінку людини соціально обумовленою. Розвинена в особистості емпатія є ключовим фактором успіху в тих видах діяльності, що потребують постійного спілкування з людьми: у педагогіці, в мистецтві, у керівництві, і особливо у медицині.

Прояв емпатії в спілкуванні – це загальна установка на розуміння не стільки формальної сторони сказаного, скільки вслуховування в скритий зміст сказаного, в емоційний стан співрозмовника, що виражається невербальними засобами: інтонацією, жестами, мімікою.

Для медичної сестри-бакалавра важливим є розвиток емпатії у спілкуванні – здатність відчувати душевний стан пацієнта, співчувати, співпереживати разом з ним.

Значне місце у формуванні емпатії майбутніх працівників медицини належить лекційним та практичним заняттям з курсу "Психологія спілкування".

Ця навчальна дисципліна формує у майбутніх працівників медицини засади психологічних знань для самопізнання і духовного розвитку особистості, водночас, висвітлює важливі проблеми людської свідомості, милосердя, самозречення, розкриває аспекти етики медсестринства, приділяє увагу міжособовому спілкуванню.

На цих заняттях студенти повинні пройти важливі стадії наукової роботи: засвоїти основні методи вивчення явищ, спостерігати ці явища і виявляти їх властивості, зв'язки з іншими явищами, застосувати методикою вивчення явищ шляхом експерименту; ознайомитися з правилами ведення наукових досліджень (побудова наукової гіпотези, перевірки її комплексом методів і відповідних методик, з'ясування шляхом статистичної обробки, пояснення отриманих даних і висновків, про теоретичні і практичні аспекти проблеми).

Після ознайомлення з правилами дослідження кожен студент одержує практичні завдання, наприклад, складання дерева роду і родоводу. Кожен повинен знати своє походження, батьків, дідів і прадідів. Зазвичай - до сьомого коліна. Перше коліно - я; друге - батько й мати; в третьому коліні маємо дві дідуся та дві бабусі; в четвертому - чотири прадіди і чотири прабабці; в п'ятому - вісім прапрадідів і прапрабабусь; в шостому - 16 прапрапрадідів і 16 прапрапрабабусь; в сьомому коліні маємо 32 пращури і 32 пращурки. Оце і є дерево роду. В його верхів'ї розгалужується 32 гілки матеріальських і 32 - батьківських. Побіжно зауважимо, що рівно стільки зубів має доросла людина. Отже, важкий корінчик варто знати досконало.

Студенти отримують низку інших дослідницьких завдань. Наприклад, після вивчення теми "Роль і значення рідної мови у становленні особистості" вони мають завдання: навести приклади з науково-педагогічної літератури про думки і висновки вчених, значення української мови і мовлення в житті та діяльності людини; зібрати народні приказки, казки, легенди, міфи.

При вивченні теми "Роль і значення національного виховання для спілкування" студенти на практичному занятті обирають постать українського національного героя як приклад-ідеал для наслідування.

Вивчивши тему "Значення релігійного виховання для становлення особистості" студенти мають підтвердити значущість та зміст християнської моралі й етичних норм виховання висловками вчених, мистецтвознавців, релігієзнавців, духовних осіб, поетів, письменників, художників та ін..

Під керівництвом викладача студенти готуються до наукових досліджень: будують гіпотези, визначають методи і методики її перевірки, розробляють схеми збирання матеріалу, підбирають способи статичної обробки одержаних результатів.

На підсумковому занятті студенти виступають з творчими працями, роблять наукові висновки і висновки в курсових та дипломних проектах, які підтверджують теоретичні положення, практичну значущість одержаних даних та їх творчих самостійних доробків.

У прямуванні до розвитку емпатії є низка головних засад, які повинна опанувати молодь, тим більше молодь, котра готова стати на захист людини, на захист її здоров'я, – майбутній працівник медицини [4]:

Щодо Бога:

- в усьому бути вірним / вірною Богові і Його законам;
- обороняти Христову віру й бути її апостолом / апостолю.

Щодо Батьківщини та рідного народу:

- намагатися якнайкраще пізнати все минуле й сьогочасне Батьківщини і предків;
- шанувати і зберігати в особистому й товариському житті все рідне, у сфері віровизнання — свій обряд, як і в освітньо-національній — звичаї і пам'ятки;
- любити рідну мову, говорити нею завжди в родинному домі й де тільки можливо у своєму товаристві;
- на вибраному або визначеному становищі працювати для добра й слави рідного народу.

Щодо ближніх:

- допомагати ближнім і боронити тих, які не можуть або не вміють оборонятися;
- бути чемним / чемною/, /привітним /привітною/, /увічливим/ увічливою/;
- поводитись так, як вимагаєш цього від ближніх;
- шанувати чужу власність;
- зберігати спокій у гніві;
- бути справедливим / справедливою і безстороннім / безсторонньою;
- нікого не судити, не обмовляти й не висміювати;
- завжди і всюди говорити правду;
- бути певним / певною в бесіді й починаннях;

- бути слухняним членом / членкою зорганізованого товариства і своєї спільноти;
- не бути під впливом зла й протиставлятися моральному зіпсуттю оточення.

Щодо себе самого / самої:

- бути стриманим / стриманою і ощадним / ощадною;
- дбати про здоров'я;
- бути завжди веселим / веселою і доброї думки;
- зберігати рівновагу духу й не впадати у зневіру;
- володіти собою, думками, словами й ділами;
- різьбити характер і переборювати свої пристрасті, нахили й хиби;
- бути завжди вірним / вірною моральним засадам;
- краще вмерти чесною людиною, аніж жити підлою.

В праці:

- пам'ятати, що праця — це одне з найважливіших завдань людини;
- сумлінно, старанно й точно виконувати обов'язки;
- бути витривалим / витривалою в праці;
- використовувати час, не гайнувати його на пустоцях і не забирати його в інших;
- бути точним / точною в кожному ділі.

Щаслива та молодь, яка у віці свого розквіту знайде світлого провідника і зможе розкрити в собі глибини своєї душі. «Душу свою спрямував я до мудрості, і в чистоті знайшов її : з нею придбав я знання від початку, - тим то й полишений я не буду» (Сирах 51:20).

Виховання нових поколінь залежить від фахової підготовки викладача, педагога, який передусім повинен уособлювати духовно-моральні якості.

Як визначає Г.Сковорода, людина народжується двічі: фізично і духовно. Біля духовної колиски людини стоїть духовний наставник, який прищеплює їй високі моральні цінності, благородні почуття віри, надії, любові, мудрості, глибокої поваги до рідної землі, свого генетичного кореня, роду, народу, держави.

Як формується здатність до емпатії студента? Передусім завдяки духовності наставника від Бога, мудрого викладача, який спрямовує всі свої творчі зусилля для забезпечення морального, психічного та фізичного здоров'я студента через програму духовно-інтелектуального саморозвитку.

Критерії, яким повинен відповідати наставник, викладач наведено нижче:

Моральні:

- викладач мусить бути людиною релігійною;
- бути практикуючим християнином;
- мати об'єктивний та суб'єктивний авторитет;
- любити і поважати студентів, бути справедливим;
- мати педагогічний такт і радість від спілкування.

Інтелектуальні:

- високий рівень фахової підготовки;
- точність пам'яті, гнучкість мислення, творчість уяви;
- темперамент, лабільна нервова система (вроджені чинники);
- характер, воля (набуті чинники);
- мовленнєва культура, риторика;
- інтуїція;
- спостережливість.

Фізичні та канонічні:

- одяг, постава, поведінка;
- шляхетність, одухотворення.

Джерела християнської моралі:

- книга книг – Святе Письмо;
- Богословіє (як наука про Бога);
- Свята Літургія – вчителька життя (А.Шептицький); Молитва – розвиток душі;
- церковне мистецтво;
- християнська філософія (пізнання Бога).

Таким чином, фундаментом навчально-виховного процесу, який формує емпатію як необхідну складову особистості майбутнього працівника медицини, повинна бути християнська мораль як абсолютна, вічна, і незмінна. Цінності цієї моралі залишаються на всі віки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Святий Письмо Старого і Нового Завіту.
2. Васильківська Х. Проблеми релігії у відродженні духовності молоді // Державність.-1994 .
3. Василько Г. Виховний ідеал. // Полтава: 1994.- С.41.
4. Далеко М.М. Бог, церква і молодь: Проповіді. – Львів: Свічадо, 1998.
5. Кравчишин І. Основи християнської віри. – Івано-Франківськ; 1995.
6. Мислюченко С.Д. Основи генетичної психології. – К.: НПУ Перспектива, 1998.
7. Петрова І. Педагогіка любові // Людина і світ, 1996. - №8. - С. 10.
8. Савченко Г. Пізнай в собі людину. – Львів: Світ, 1995.

О.М. КАЛИНІЧЕНКО

ПРО ПРОБЛЕМУ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОПАГАНДИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Рекомендується покращувати якість технологій пропаганди здорового способу життя за допомогою розповсюдження позитивних прикладів відомих атлетів, які притримуються філософії „Fair Play” (є привабливими з точки зору виховання молоді). Звернути увагу на той великий вплив який мають спортсмени-зірки, відомі тренери та збірні спортивні команди на сучасну молодь.

Рекомендується удосконалити якість технологій пропаганди здорового способу життя за допомогою розповсюдження позитивних прикладів відомих атлетів, які притримуються філософії „Fair Play” (являються привабливими з точки зору виховання молоді). Звернути увагу на той великий вплив який мають спортсмени-зірки, відомі тренери та збірні спортивні команди на сучасну молодь.

It is recommended to improve quality of improvement propaganda for the healthy method of life by distribution of positive examples of celebrated athletes which abide by philosophy „Fair Play” (are attractive from point of education of young people). To pay attention to that enormous influence on the modern youth, which are had by sportsmen - stars, leading trainers and leading collapsible sporting teams.

Величезна кількість державних установ та громадських організацій України б'ють з дзвони про катастрофічний стан здоров'я населення України. І в той же час ситуація продовжує погіршуватися. Складається таке враження, що всі усвідомлюють жахливість ситуації і в той же час ніхто не пропонує реальні методи боротьби з такими явними ознаками нездорового способу життя, як паління тютюну, вживання алкоголю та наркотичних препаратів. Залякування молоді під час лекцій та бесід про шкідливість названих явищ викликають зворотну реакцію: кількість молоді, яка веде здоровим способом життя не зменшується, а збільшується. Виробники сигарет давно провели на цю тему власні дослідження і чудово користуються цим негативним феноменом. Вони, залюбки готові оплачувати витрати на подібні заходи для того, щоб кількість людей, які купують їх товари продовжувала збільшуватися. Цей приклад говорить про те, що виробники алкоголю та тютюнових виробів використовують конкретні методики задля власного збагачення, а порядні і сумлінні громадяни тільки голосно говорять на цю тему і нічого не пропонують.

На всіх рекламних буклетах, плакатах, в яких рекламуються алкоголь та тютюнові вироби зображуються вродливі, спортивної зовнішності молоді особи під час занять спортом або активного відпочинку. Це говорить про те, що виробники названих товарів на 100% використовують бренд таких явищ як заняття спортом та активне проведення дозвілля. А чому їхні опоненти не використовують бренд для зворотної агітації? Здоровий глузд говорить, що вони на це мають більше підстав. Адже усім відомо, що досягти будь яких висот в сучасному спорті можливо лише при умові дотримання здорового способу життя.

Вже понад десять років в Європі існує і активно працює громадська організація „Fair Play”(EFPM). Українською мовою назву цієї організації можна перекласти, як „Чесна гра, або Гра по правилам”. Розроблена символіка організації „Fair Play”. Вона має вигляд двох кольорових хвиль на білому фоні. Одна-блакитного кольору, а друга-жовтого. Блакитна хвиля має вигін вгору, а жовта – вигін вниз. Так що не дивуйтеся якщо над стадіонами, або спортивними майданчиками побачите прапори з такою символікою – це має ознаку того, що учасників змагань, тренерів, суддів і всіх зацікавлених осіб закликають до підтримки філософії, яку сповідує „Fair Play”. На сьогоднішній день